

You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Literatura kresowa w kolekcji księdza profesora Józefa Krętosza w Bibliotece Teologicznej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Author: Bogumiła Warząchowska

Citation style: Warząchowska Bogumiła. (2017). Literatura kresowa w kolekcji księdza profesora Józefa Krętosza w Bibliotece Teologicznej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. W: A. Pulikowski (red.), "Kultura książki i informacji : księga jubileuszowa dedykowana Profesor Elżbiecie Gondek" (S. 295-308). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Bogumiła Warząchowska
Uniwersytet Śląski w Katowicach

Literatura kresowa w kolekcji księdza profesora Józefa Krętosza w Bibliotece Teologicznej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

W zbiorach Biblioteki Teologicznej od wielu lat gromadzone są obszerne kolekcje książek przekazywane przez kapłanów archidiecezji katowickiej¹. W 2014 roku zasób kościelnej ksiąźnicy powiększył się o nowy zbiór, подарowany przez ks. prof. Józefa Krętosza – pracownika naukowego Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Zakres kolekcji ks. J. Krętosza wiąże się z jego działalnością naukowo-dydaktyczną, oraz pastoralno-duszpasterską. Rozwijając zainteresowania historyczno-teologiczne i aktywnie uczestnicząc w wielu gremiach naukowych i duszpasterskich, bibliofil zbierał potrzebne publikacje, kompletował tematyczne serie i uzupełniał w zasobach czasopism brakujące roczniki. Zgromadzona literatura przez lata służyła uczonemu do pracy naukowo-badawczej, dydaktycznej i codziennej posługi duszpasterskiej.

Ksiądz profesor, gdy przechodził na emeryturę w 2014 roku², przekazał do Biblioteki Teologicznej pokaźny zbiór książek i czasopism, gromadzony przez znaczną część jego życia, oraz wiele dokumentów życia społecznego i materiałów źródłowych dotyczących Kościoła w Polsce i poza jej granica-

---

¹ Do Biblioteki Teologicznej trafiły zbiory kapłanów m.in.: abpa Szczepana Wesołego, ks. Jerzego Pawlika, ks. bpa Stefana Cichego, ks. prof. Wincentego Myszora, ks. prof. Remigiusza Sobańskiego. Część tych zbiorów jest już opracowana, inne czekają na skatalogowanie i włączenie do zasobu Biblioteki Teologicznej.

² Zasadniczym powodem przekazania zbioru był pogarszający się stan zdrowia ks. prof. Józefa Krętosza i brak możliwości dalszego prowadzenia przez niego badań naukowych.

mi³. Należy podkreślić, że podczas pracy naukowej i dydaktycznej śląskiego kapłana, wykładającego w kilku polskich uczelniach, i dzięki licznym jego kontaktom z autorami i wydawcami książek kompletowany zbiór powiększał się o pozycje z zakresu piśmiennictwa teologicznego i historycznego, w tym o literaturę kresową. Warto omówić ten zbiór, gdyż jest on jednym z nielicznych zasobów kresowych w Polsce, a tym bardziej na Śląsku; opracowanie zgromadzonej literatury z tego zakresu może zainteresować wielu badaczy. Aby móc pełniej poznać charakter przekazanych materiałów, ukazujących szerokie zainteresowania ks. Krętosza, warto przybliżyć sylwetkę darczyńcy.

Józef Krętosz – rys biograficzny

Józef Krętosz, urodzony w 1949 roku na Ziemi Cieszyńskiej, drogę do kapłaństwa rozpoczął w 1967 roku w Wyższym Śląskim Seminarium Duchownym w Krakowie, a po otrzymaniu święceń kapłańskich w 1974 roku podjął studia teologiczne na Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Studia specjalistyczne z historii Kościoła odbył w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w Lublinie, w 1976 roku uzyskał magisterium na podstawie pracy napisanej pod kierunkiem prof. Bolesława Kumora pt.: *Parafia i kościół w Bronowie w latach 1877–1939*. W tej samej uczelni Józef Krętosz uzyskał doktorat w 1981 roku po obronie dysertacji: *Organizacja Archidiecezji Lwowskiej obrządku łacińskiego od XV wieku do 1772 roku*, a następnie stopień doktora habilitowanego na podstawie publikacji: *Archidiecezja Lwowska obrządku łacińskiego w okresie józefińskim (1772–1815)*, wydanej w 1997 roku. Jako pracownik Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach otrzymał tytuł profesora nauk humanistycznych nadany kapłanowi przez prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego w 2006 roku⁴.

Zainteresowania naukowe i umiejętności organizacyjne ks. Krętosza zostały szybko dostrzeżone przez ówczesnego biskupa diecezji katowickiej Herberta Bednorza. Ordynariusz jako pierwszą powierzył Krętoszowi funkcję wykładowcy historii Kościoła w afiliowanym przy Krakowskim PAT Wyższym Śląskim Seminarium Duchownym, równocześnie zlecił księdzu prowadzenie zajęć w zamiejscowym Studium Teologicznym KUL w Katowicach. Następnie kapłan otrzymał nominację na kierownika Diecezjalnego

³ Ks. prof. Krętosz dokumentację archiwalną związaną z pracą naukową, duszpasterską i organizacyjną skierował do Archiwum Archidiecezjalnego w Katowicach.

⁴ K. SZYMAŃSKI: Ks. prof. dr hab. Józef Krętosz. *Biografia*. „Studia Pastoralne” 2014, R. 10, nr 10, s. 25–26.

Studium Pastoralnego w Katowicach afiliowanego przy ATK w Warszawie; na kierowniczym stanowisku zajmował się przygotowaniem kadry kapłańskiej do pracy naukowej, dydaktycznej i duszpasterskiej.

Umiejętności organizacyjne pozwoliły Józefowi Krętoszowi na stworzenie od postaw programu, struktur, a przede wszystkim statutu⁵ Studium Pastoralnego w Katowicach, które po utworzeniu Wydziału Teologicznego w śląskiej Alma Mater weszło w skład studiów podyplomowych w Uniwersytecie Śląskim. W czasie, gdy Krętosz pełnił funkcję kierownika Studium Pastoralnego, a następnie Podyplomowych Studiów Teologii Pastoralnej, wypromowano 625 osoby w zakresie licencjatu kanonicznego⁶. W strukturach Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego pełnił funkcję kierownika Zakładu Teologii Pastoralnej i Dziejów Duszpasterstwa, równocześnie był opiekunem seminariów naukowych, na których powstało 107 prac magisterskich, 23 licencjaty kanoniczne i 2 dysertacje doktorskie⁷. Jako specjalista nauk historycznych profesor J. Krętosz powoływany był na recenzenta prac doktorskich, habilitacyjnych i profesorskich, zarówno w macierzystej uczelni, jak i w innych ośrodkach akademickich w Polsce.

Rozpoczęta w 1978 roku praca naukowa J. Krętosza związana była z zagadnieniami teologicznymi i historycznymi, o czym świadczą pierwsze wydane publikacje⁸. Od 1983 roku główny nurt badawczy prac kapłana zaczęły stanowić obszary kresowe⁹, chociaż nie stronił on od tematyki śląskoznawczej¹⁰, prowadził też badania regionalne i ogólnopolskie¹¹. W bogatym dorobku

---

⁵ Statut Studium Pastoralnego w Katowicach. „Wiadomości Diecezjalne” 1986, nr 4, s. 47–48.

⁶ H. OLSZAR: *Praca ks. prof. dr hab. Józefa Krętosza na rzecz rozwoju intelektualnego księży w ramach Diecezjalnego Studium Pastoralnego w Katowicach*. „Studia Pastoralne” 2014, R. 10, nr 10, s. 63–70.

⁷ K. SZYMAŃSKI: *Ks. prof. dr hab. Józef Krętosz. Biografia...*, s. 26.

⁸ J. KRĘTOSZ: *Parafia i kościół w Bronowie w latach 1877–1939*. „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” 1978, R. 11, s. 233–263; IDEM: *Bibliografia prac magisterskich powstałych w Studium Pastoralnym w Katowicach*. „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” 1983, R. 16, s. 259–262.

⁹ Badania kresowe ks. Józef Krętosz rozpoczął publikacją: J. KRĘTOSZ: *Sieć parafialna Archidiecezji Lwowskiej obrządku łacińskiego do 1772 roku*. „Studia Lubaczoviensia” 1983, T. 1, s. 82–111.

¹⁰ J. KRĘTOSZ: *Przeszłość Bronowa i parafii oraz jej duchowa spuścizna*. Czechowice-Dziedzice-Bronów: Towarzystwo Przyjaciół Czechowic-Dziedzic, 2000; *75 lat Katowickiej Prowincji Sióstr św. Jadwigi (1924–1999)*. Oprac. J. KRĘTOSZ. Katowice: Dom Prowincjalny Sióstr św. Jadwigi-Kuria Metropolitalna, 1999; *100 lat służby Sióstr św. Jadwigi kościołowi ubogich w Katowicach Załężu 1899–1999*. Oprac. J. KRĘTOSZ. Katowice: Drukarnia Archidiecezjalna-Wyższe Śląskie Seminarium Duchowne, 1999.

¹¹ J. KRĘTOSZ: *Wschodnie chrześcijaństwo na terenie Rzeczypospolitej*. Katowice: Wyższe Śląskie Seminarium Duchowne, 1985; *Wybrane zagadnienia z historii i organizacji Kościoła w Polsce*. Katowice: Wyższe Śląskie Seminarium Duchowne, 1985. Na przestrzeni 35 lat

naukowym profesora 60 pozycji, w tym wydawnictwa zwarte i recenzje, dotyczyło problematyki kresowej, do której podejmowania zachęcał on młodzież akademicką. Analiza tematów prac dyplomowych napisanych pod kierunkiem ks. prof. J. Krętosza wskazuje, że ze 120 magistrantów 10 prowadziło badania historyczno-teologiczne Kresów południowo-wschodnich¹². Nie jest to może imponująca liczba, ale zważywszy na to, że zagadnienia kresowe wymagały obszernej kwerendy, także poza miejscem studiów, liczbę magistrantów zajmujących się tematem Kresów można uznać za zadowalającą. Warto podkreślić, że liczne podróże śląskiego kapłana do Lwowa oraz odwiedzanie historycznych miejsc i miejscowości na Ukrainie zaowocowały zdobyciem przez prof. Krętosza obszernych materiałów źródłowych, które udostępniał on studentom podczas zajęć seminaryjnych. Znaczną część tych dokumentów przechowywał w bibliotece Katedry Teologii Pastoralnej i Dziejów Duszpasterstwa, dzięki czemu mogły one służyć szerszemu gronu badaczy.

Ogólna charakterystyka księgozbioru

Księgozbiór ks. Józefa Krętosza liczy ponad 3 500 woluminów książek i 450 woluminów czasopism. Zbiór zlokalizowany jest w wydzielonej części magazynu Biblioteki Teologicznej, gdzie znajdują się kolekcje oczekujące na opracowanie¹³. Najliczniejszą grupę stanowią publikacje z końca XX i początku XXI wieku¹⁴. Należy zaznaczyć, że w latach dziewięćdziesiątych XX wieku nastąpił rozkwit oficyn niezależnych, co przełożyło się na liczne wydania opracowań i upublicznienie materiałów źródłowych dotyczących nieobecnych wcześniej na rynku zagadnień społecznych, a zwłaszcza historycznych.

W pierwszej kolejności po przejściu księgozbioru prof. Krętosza oddzielono czasopisma i wydawnictwa ciągłe od publikacji zwartych. Następnie usystematyzowano czasopisma, łącząc tytuły i roczniki; książki zebrano w tomy

---

aktywnej pracy naukowej powstało 275 publikacji naukowych i popularyzatorskich, w tym prace zwarte, opracowania redakcyjne, artykuły, biogramy, recenzje i sprawozdania. W. PAWŁOWICZ: *Bibliografia publikacji ks. Józefa Krętosza*. „*Studia Pastoralne*” 2014, R. 10, nr 10, s. 28–52.

¹² W. PAWŁOWICZ: *Wykaz prac dyplomowych napisanych pod kierunkiem księdza Józefa Krętosza*. „*Studia Pastoralne*” 2014, R. 10, nr 10, s. 53–62.

¹³ Należy zaznaczyć, że część wcześniej podarowanego księgozbioru przekazana przez J. Krętosza z myślą o aktualnie prowadzonych badaniach została już opracowana i stanowi główny trzon biblioteki Katedry Teologii Pastoralnej i Dziejów Duszpasterstwa Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego.

¹⁴ Najstarsze publikacje pochodzą z XIX w.

i scalono rozproszone serie, wydzielono też literaturę polską i obcą. Skomasyowano również tytuły wieloegzemplarzowe, zwłaszcza autorstwa darczyńcy, a także uporządkowano rozproszone dokumenty życia społecznego.

W podarowanej kolekcji przeważają pozycje w języku polskim, chociaż sporo dzieł (około 15% całego zasobu) wydanych jest poza granicami kraju (to publikacje głównie z obszaru języka rosyjskiego, ukraińskiego i niemieckiego). Władający biegle tymi językami profesor starał się kompletować literaturę obcojęzyczną umożliwiającą prowadzenie badań na oryginalnych źródłach. Część książek prof. Krętosz zdobył dzięki licznym kontaktom z zagranicznymi ośrodkami duszpasterskimi oraz współpracy z wydawcami i antykwariuszami. Publikacje pozyskiwał także dzięki udziałowi w konferencjach i sympozjach, inne otrzymywał w dowód uznania za wspólnie realizowane prace badawcze i podejmowane aktywności duszpasterskie.

Szczegółowy ogląd kolekcji pozwala wnioskować, że dar ks. prof. Krętosza ma przede wszystkim charakter teologiczny i historyczny, chociaż nie brakuje w kolekcji, podobnie jak w wielu księżowskich zbiorach, pozycji z biblistyki, liturgiki, homiletyki, katechetyki i duszpasterstwa ogólnego – prac wykorzystywanych w codziennej posłudze kapłańskiej. Wśród podarowanych Bibliotece Teologicznej książek znajdują się liczne monografie, książki pamiątkowe i jubileuszowe z obszernymi artykułami dokumentacyjnymi i opracowaniami syntetycznymi z zakresu dziejów Polski i historii Kościoła, między innymi: *Z miłości do Kościoła. Księga pamiątkowa dedykowana księdzu infułatowi profesorowi Władysławowi Bochnakowi*¹⁵ czy *Nobilissimo et bono magistro. Księga pamiątkowa ku czci księdza infułata profesora Bolesława Kumora*¹⁶ oraz *Matka Boża w ludzie Bożym*¹⁷.

Trzon zbioru stanowią serie, między innymi: „Studia i Materiały Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego”, „Studia i Rozprawy: Wydział Teologiczny Uniwersytetu Szczecińskiego”, „Biblioteka Teologiczna Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach”, „Biblioteka »Wołanie z Wołynia«”, oraz piśmiennictwo informacyjne z encyklopediami, ze słownikami, z bibliografiami i przewodnikami, między innymi: *Encyklopedia katolicka*, *Encyklopedia Kościoła*.

Znaczną część zgromadzonej literatury stanowią czasopisma (85 tytułów). Wśród nich są zarówno kompletne roczniki czasopism, jak „Archiwa

---

¹⁵ *Z miłości do Kościoła. Księga pamiątkowa dedykowana księdzu infułatowi profesorowi Władysławowi Bochnakowi*. Red. B. DROŻDŻ. Legnica: Biblioteka im. Jana Pawła II Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Legnickiej, 2008.

¹⁶ *Nobilissimo et bono magistro. Księga pamiątkowa ku czci księdza infułata profesora Bolesława Kumora*. Red. W. BOCHNAK. Legnica: Biblioteka im. Jana Pawła II Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Legnickiej, 2011.

¹⁷ *Matka Boża w ludzie Bożym*. Pod red. K. GÓRECKIEGO. Katowice: Księgarnia św. Jacka–Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego, 2005.

Biblioteki i Muzea Kościelne", „Chrześcijanin w Świecie", „Homo Dei", „Nasza Przeszłość", „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne", „Wiadomości Archidiecezjalne", „Z Tej Ziemi. Śląski Kalendarz Katolicki", jak też pojedyncze zeszyty na przykład „Roczników Nauk Prawnych", „Roczników Historii Kościoła", „Zeszytów Chorzowskich". Niektóre z zeszytów zostały już opracowane i włączone do katalogu bibliotecznego. Uzupełniono w ten sposób braki Biblioteki Teologicznej UŚ w podstawowym zasobie czasopism.

W przekazanym zbiorze nie zabrakło, wspomnianych już, dokumentów życia społecznego (około 10% zasobu), a wśród nich informatorów, katalogów, materiałów reklamowych, folderów i innych druków ulotnych, będących cennym źródłem informacji o współczesnym życiu Kościoła polskiego i powszechnego.

Tematyka kresowa w dorobku naukowym profesora Józefa Krętosza

Ks. Józef Krętosz zainteresowanie Kościołem na Wschodzie wyniósł ze środowiska lubelskiego. To w nim rozpoczął działalność naukowo-badawczą, którą potem opisywał następująco: „Na drogę badacza i naukowca wkroczyłem pod wpływem ks. prof. Bolesława Kumora, jednego z najwybitniejszych nowożytnych historyków Kościoła, z którym miałem seminarium z filozofii na KUL. Zaimponowała mi jego koncepcja pracy naukowej, solidny warsztat naukowy historyka i zaangażowanie w badanie dziejów, organizacji i ustroju Kościoła katolickiego, m.in. metropolii lwowskiej"¹⁸. Wspominał: „Tutaj wypada mi jeszcze raz wrócić do ks. Bolesława Kumora, który zajmował się historią Kościoła katolickiego i organizacją metropolii lwowskiej. On zaraził mnie tą tematyką, a kiedy po obronie doktoratu w 1980 roku pojechałem do Lwowa, zrozumiałem, że to miasto zawładnęło moim sercem i umysłem"¹⁹. To zainteresowanie spowodowało zaangażowanie w działania na rzecz odbudowy kościołów wschodnich i w posługę kapłańską wśród Polaków i Ukraińców lwowskich. Systematyczne wyjazdy do Lwowa zainspirowały też kapłana do podjęcia badań w zakresie dziejów lwowskiego Kościoła rzymskokatolickiego²⁰.

¹⁸ E. ŻURAWSKA: *Nauka i religia w życiu księdza profesora*. „Studia Pastoralne” 2014, R. 10, nr 10, s. 84.

¹⁹ Ibidem, s. 85.

²⁰ J. KRĘTOSZ: *Organizacja archidiecezji lwowskiej obrządku łacińskiego od XV wieku do 1772 roku*. Lublin: TN KUL, 1986, 368 s.; IDEM: *Archidiecezja Lwowska obrządku łacińskiego*

Ogłoszone publikacje prof. Krętosza dotyczyły lwowskiej katedry obrządku łacińskiego. Została ona przedstawiona jako symbol polskości i ośrodek skupiający znaczną część Polaków pozostałych we Lwowie, którzy – mimo jawnej wrogości do nich totalitarnego państwa – pielęgnowali tradycje kulturowe i religijne. Szczególne miejsce w tych pracach zajęła postać o. Rafała Kiernickiego (1912–1995) – proboszcza katedry (1948–1991) – i jego działalność w warunkach komunistycznego zniewolenia i nieustannej walki w obronie religii.

Studiowanie dotyczących Kresów dokumentów i ich szczegółowa analiza umożliwiły J. Krętoszowi poznanie problematyki męczeństwa kresowej ludności, w tym duchowieństwa rzymskokatolickiego Kresów południowo-wschodnich²¹. Efektem wieloletnich poszukiwań, dociekań i prac zespołowych były opracowane przez Józefa Krętosza i Marię Pawłowiczową publikacje: *Lista strat wśród duchowieństwa metropolii lwowskiej obrządku łacińskiego w latach 1939–1945* oraz *Słownik biograficzny metropolii lwowskiej obrządku łacińskiego ofiar II wojny światowej 1939–1945*, dokumentujące przyczyny i okoliczności śmierci kapłanów ze Lwowa i okolic²². Głównym zamiarem autorów i wydawców *Słownika* była dokumentacja zbrodni dokonanych na kresowych duchownych oraz przekazanie męczennikom wyrazów wdzięczności przez współczesne pokolenie Polaków.

Józef Krętosz nie ograniczał swoich badań do wschodniej Ukrainy, sięgał daleko w głąb tego kraju, aż do Morza Czarnego; interesowała go między in-

---

w okresie józefinizmu (1772–1815). Katowice: Księgarnia Św. Jacka, 1996, 365 s.; IDEM: *Inicjatywy duszpasterskie arcybiskupów lwowskich obrządku łacińskiego (1900–1939)*. „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” 2003, T. 36, z. 1, s. 196–216; IDEM: *Katedra obrządku łacińskiego we Lwowie i jej proboszcz O. Rafał Kiernicki OFM CONV w latach 1948–1991*. Katowice: Księgarnia św. Jacka, 2003, 243 s.; IDEM: *Wkład ojca Rafała Kiernickiego OFMConv w polsko-ukraińskie pojednanie we Lwowie w drugiej połowie XX wieku*. W: *Ad imaginem Tuam. Księga jubileuszowa dla uczczenia Arcybiskupa Mariana Gołębiewskiego*. Red. W. IREK. T. 2. Wrocław: Papieski Wydział Teologiczny, 2012, s. 441–456.

²¹ J. KRĘTOSZ: *Księża ofiary zbrodni wojennych lat 1939–1945 na terenie archidiecezji lwowskiej obrządku łacińskiego*. W: *Lista strat wśród duchowieństwa metropolii lwowskiej obrządku łacińskiego w latach 1939–1945. Publikacja ku uczczeniu 60-tej rocznicy zakończenia II wojny światowej*. Pod red. J. KRĘTOSZA i M. PAWŁOWICZOWEJ. Opole: Wydawnictwo Świętego Krzyża, 2005, s. 23–43; J. KRĘTOSZ: *Martyrologium duchowieństwa metropolii lwowskiej w latach II wojny światowej*. W: *Lista strat wśród duchowieństwa...*, s. 7–22; *Słownik biograficzny metropolii lwowskiej obrządku łacińskiego ofiar II wojny światowej 1939–1945*. Red. J. KRĘTOSZ, M. PAWŁOWICZOWA. Opole: Wydawnictwo i Drukarnia Świętego Krzyża, 2007.

²² Z lektury słownika (255 biogramów) wynika, że nienaturalną śmiercią z rąk Sowietów zginęło 75 osób, w wyniku działań nacjonalistów ukraińskich – 74 osoby, z rąk niemieckich oprawców – 66 osób, 32 osoby zginęły w wyniku działań wojennych, a 8 osób w innych, nieujawnionych dotąd okolicznościach. J. KRĘTOSZ, M. PAWŁOWICZOWA: *Wstęp*. W: *Słownik biograficzny metropolii lwowskiej...*, s. 14.

nymi problematyka duszpasterstwa katolickiego Odessy, w której zamieszkała ludność związana była głównie z kulturą łacińską²³. Ważnym obiektem zainteresowań badacza była prezentacja poszczególnych kościołów i parafii w Odessie oraz samej Odessy jako siedziby biskupów. Sporo miejsca J. Krętosz poświęcił duszpasterskiej działalności księży i zakonników, a zwłaszcza ks. Tadeusza Hoppego (1913–2003), proboszcza rzymskokatolickiej parafii św. Piotra Apostoła w Odessie w latach 1958–2003²⁴.

Należy podkreślić, że gromadzona przez lata literatura kresowa i związki Józefa Krętosza z Kresowianami żyjącymi na Śląsku były inspiracją do podejmowania przez badacza kolejnych inicjatyw. Efektem współpracy śląskich naukowców, zwłaszcza pracowników dydaktycznych Uniwersytetu Śląskiego, z katowickim Oddziałem Towarzystwa Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich była konferencja zorganizowana w siedemdziesiątą rocznicę tragicznego wydarzenia na Wzgórzach Wuleckich, upamiętniająca mord na profesorach lwowskich dokonany przez hitlerowców²⁵. Na konferencji szczegółowy tego tragicznego zdarzenia przedstawił J. Krętosz w wystąpieniu zatytułowanym *Likwidacja kadry naukowej Lwowa w lipcu 1941 roku*²⁶. Zwieńczeniem uroczystości rocznicowych była publikacja *Niezwykła więź Kresów Wschodnich i Zachodnich. Wpływ lwowian na rozwój nauki i kultury na Górnym Śląsku po 1945 roku*, dokumentująca twórczą współpracę lwowsko-śląską.

Literatura kresowa w podarowanej kolekcji

W omówieniu bogatej, liczącej około tysiąca woluminów kolekcji kresowej w bibliotece Józefa Krętosza nie sposób przedstawić wszystkich zebranych tutaj dzieł, dlatego zaprezentowane zostaną druki najbardziej charakterystyczne dla całego zespołu. Wymienione będą głównie te dzieła, które w istotny sposób wpłynęły na pracę naukowo-badawczą darczyńcy

²³ J. KRĘTOSZ: *Z dziejów duszpasterstwa katolickiego w Odessie w XIX i XX w. Studium pastoralno-historyczne*. Opole: Studio IMPRESO Przemysław Biliczak, 2010.

²⁴ Obszerny fragment publikacji dokumentuje warsztat pracy odeskiego proboszcza i przez lata gromadzonej przez niego biblioteki. Ibidem, s. 83–95.

²⁵ Wprowadzenie. W: *Niezwykła więź Kresów Wschodnich i Zachodnich. Wpływ lwowian na rozwój nauki i kultury na Górnym Śląsku po 1945 roku*. Pod red. K. HESKIEJ-KWAŚNIEWICZ, A. RATUSZNEJ, E. ŻURAWSKIEJ. Wyd. 2. Katowice: Studio Noa – Uniwersytet Śląski, 2012, s. 7.

²⁶ J. KRĘTOSZ: *Likwidacja kadry naukowej Lwowa w lipcu 1941 roku*. W: *Niezwykła więź Kresów Wschodnich i Zachodnich...*

lub stanowią zespół źródeł do podjęcia dalszych prac nad zagadnieniami kresowymi.

Profesor, gromadząc specjalistyczną literaturę kresową, wiązał z nią pewne plany, o których mówił w wywiadzie opublikowanym w *Księdze jubileuszowej dedykowanej księdzu profesorowi Józefowi Krętoszowi w 65. rocznicę urodzin*: „Ponadto noszę się z zamiarem stworzenia takiego ośrodka, w którym można byłoby zgromadzić zbiory leopolitanów. Ja sam zebrałem ok. 1 000 książek związanych ze Lwowem, najczęściej otrzymanych od ludzi, którzy darowali swoje przedwojenne zbiory, chcąc ocalić je od zapomnienia i zniszczenia. Badaczom historii Lwowa i Kresów bardzo przydałyby się takie źródła zgromadzone w jednym miejscu”²⁷. Podobne plany miały osoby związane z Towarzystwem Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich w Katowicach (profesor Krętosz był nieformalnym duszpasterzem Towarzystwa). I tak na przykład kresowy księgozbiór Adama Peretiatkowicza²⁸, dzięki rodzinie kolekcjonera, został przekazany profesorowi z myślą o zainteresowaniu publikacjami oraz dokumentami studentów i młodych pracowników naukowych, a także umożliwieniu im prowadzenia badań nad tematyką kresową. Zbiór ten trafił do Biblioteki Teologicznej kilka lat wcześniej niż cała spuścizna J. Krętosza i w całości został opracowany; obecnie przechowywany jest w Katedrze Teologii Pastoralnej i Historii Duszpasterstwa.

W przekazanym przez rodzinę Peretiatkowiczów materiale znalazły się książki (w liczbie 126 egzemplarzy) dotyczące kultury Wołynia²⁹, w tym tamtejszego Kościoła rzymskokatolickiego³⁰, głównie diecezji łuckiej³¹, oraz pozycje z czasu drugiej wojny światowej, opisujące zwłaszcza zbrodnie ukraińskich nacjonalistów na zamieszkałej na tym terenie polskiej ludności i podejmowaną przez nią samoobronę³². Inną część daru stanowią cza-

²⁷ E. ŻURAWSKA: *Nauka i religia w życiu księdza profesora...*, s. 86.

²⁸ Doc. dr inż. Adam Peretiatkowicz – między innymi wykładowca uczelni technicznych, w tym Politechniki Śląskiej, autor publikacji naukowych i patentów. Wołynianin od wielu pokoleń, na emeryturze poświęcił się historii – pisał książki i artykuły o zbrojnym oporze ludności polskiej na Wołyniu. Żołnierz 27. Wołyńskiej Dywizji AK, odznaczony uczestnik Powstania Warszawskiego.

²⁹ I. GROCHOWSKI: *Zamki Ziemi wołyńsko-podlaskiej*. Zabrze: [s.n.], 2001; M. KOPROWSKI: *Wołynia dzień dzisiejszy*. Biały Dunajec–Ostróg: Wołanie z Wołynia, 2004.

³⁰ W.J. KOWALÓW: *Szkice z dziejów kościelnych Ostroga i okolicy*. Biały Dunajec–Ostróg: Wołanie z Wołynia, 2001.

³¹ J. FILIPOWICZ: *Album kapłanów diecezji łucko-żytomierskiej i kamienieckiej*. Lublin: PWN „Print 6”, 1995; W.J. KOWALÓW: *Zmartwychwstały Kościół. Diecezja łucka 1989–1998. Odrodzenie Kościoła Rzymskokatolickiego w obecnym dekanacie rówieńskim*. Biały Dunajec–Ostróg: Wołanie z Wołynia, 1998; K.R. PROKOP: *Sylwetki biskupów łuckich*. Biały Dunajec–Ostróg: Drukarnia Akcedensowa Andrzej Dorosz, 2001.

³² *Zbrodnie nacjonalistów ukraińskich dokonane na ludności polskiej na Wołyniu 1939–1945*. Oprac. J. TUROWSKI, W. SIEMASZKO. Warszawa: GKBZHWP. IPN, 1990; E. GROSS: *Zbrodnie Ukraińskiej Powstańczej Armii*. Głogów: [nakładem autora], 1999; C. PIOTROWSKI:

pisma (40 pozycji bibliograficznych) reprezentowane przez takie tytuły, jak: „Wołanie z Wołynia”, „Wołyń Bliżej”, „Wołyń i Polesie”, „Karta”. Cennym materiałem są również archiwalia, listy i mapy, które wymagają szczegółowego uporządkowania i opracowania.

W księgozbiornie kresowym J. Krętosza znalazła się zarówno literatura przedwojenna, jak i publikacje wydane współcześnie, począwszy od lat dziewięćdziesiątych XX wieku. Jedną z najstarszych pozycji w zbiorze jest XIX-wieczna monografia historyczna *Kościół św. Jana Chrzciciela we Lwowie*³³, dokumentująca powstanie kościoła, opisująca jego fundatorów i założycieli oraz dzieje parafii lwowskiej. Z kolei wśród publikacji przedwojennych znalazły się prace Józefa Białynia Chołodeckiego (1852–1934)³⁴, szlachcica, literata i publicysty, autora licznych rozpraw i artykułów z przeszłości Lwowa³⁵; następnie opracowania Stanisława Szurka (1885–1962), profesora teologii pastoralnej, kierownika Zakładu Teologii Pastoralnej i Homiletyki na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie³⁶.

W przekazanym przez J. Krętosza zbiorze warto zwrócić uwagę na źródła historyczno-teologiczne³⁷ odnoszące się do ówczesnego życia naukowego i kulturalno-oświatowego lwowian. Szczególne miejsce zajmują ilustrujące architekturę Lwowa i okolic albumy i przewodniki³⁸, które ukazały się

Zniszczone i zapomniane osiedla polskie oraz kościoły na Wołyniu. Warszawa: Okręg Wołyński Świątowego Związku Żołnierzy AK, 2002.

³³ K. WIDMA: *Kościół pod wezwaniem św. Jana Chrzciciela we Lwowie: wiadomość historyczna*. Lwów: S. Kunasiewicz i K. Rosadziński, 1869.

³⁴ J. BIAŁYNIA CHOŁODECKI: *Cmentarz Stryjski we Lwowie z 15 rycinami w tekście*. Lwów: Towarzystwo Miłośników Przeszłości Lwowa, 1913; IDEM: *Lwów w czasie okupacji rosyjskiej (3 września 1914–22 czerwca 1915). Z własnych przeżyć i spostrzeżeń*. Lwów: [nakładem Redakcji], 1930.

³⁵ K. LEWICKI: *Chołodecki Białynia Józef Dominik 1852–1934*. W: *Polski słownik biograficzny*. T. 3. Kraków: Polska Akademia Umiejętności, 1989, s. 403–404.

³⁶ S. SZUREK: *Ustawy synodów lwowskich z lat 1564, 1593, 1641, 1765*. Lwów: Nakładem i drukiem Tow. „Biblioteka Religijna” im. Arcybiskupa Bilczewskiego, 1931; IDEM: *Seminarium Katedralne we Lwowie*. Lwów: nakładem autora, 1932.

³⁷ *Album Kościoła o.o. Jezuitów we Lwowie*. Lwów 1903; S. SZYDELSKI: *Arcybiskup Siemakowski i szkoły parafialne w archidiecezji lwowskiej*. Lwów: [s.n.], 1911; W. ŻYŁA: *Katedra ormiańska we Lwowie*. Lwów: Skład główny: H. Altenberg, G. Seyfarth, E. Wende i S-ka, 1919; K. BADECKI: *Lwowskie zbiory naukowe i muzealne*. Lwów: staraniem i nakładem Koła Towarzystwa Szkoły Ludowej im. Adama Asnyka, 1932; *Lwowska Kongregacja Synodalna*. Lwów: Drukarnia Tow. „Biblioteka Religijna”, 1932; S. ZAJĄCZKOWSKI: *Archiwum archidiecezjalne obrządku łacińskiego we Lwowie*. Lwów: Nakładem i Drukiem Kurji Metropolitalnej Obrz. Łac., 1932; *Wydział Teologiczny Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie*. Lwów: Nakładem Wydziału Teologicznego Uniw. Jana Kazimierza, 1934; K. LEWICKI: *Uniwersytet Lwowski a powstanie listopadowe*. Lwów: Skł. gł. w Księgarni A. Krawczyńskiego, 1937.

³⁸ M. ORŁOWICZ: *Ilustrowany przewodnik po Lwowie*. Lwów: Uniwersytet Żołnierski przy Dow. Frontu Gal. i D.O.E., 1920; S. WASYLEWSKI: *Lwów*. Lwów: Poznań Wydawnictwo Polskie (R. Wegner), 1931; A. MEDYŃSKI: *Lwów: ilustrowany przewodnik dla zwiedzają-*

w serii „Biblioteka Lwowska”. W omawianej kolekcji istotną rolę pełnią też publikacje z liczących się na rynku wydawniczym oficyn, jak: Towarzystwo Miłośników Przeszłości Lwowa, Wydział Teologiczny Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, Uniwersytet Żołnierski we Lwowie, Koło Towarzystwa Szkoły Ludowej im. Adama Asnyka, Towarzystwo „Biblioteka Religijna”.

Literatura współczesna dotycząca Kresów obejmuje kilka obszarów tematycznych. Część pozycji została opublikowana w serii „Biblioteka »Wołania z Wołynia«”³⁹. Kilka ukazało się w seriach: „Studia i Materiały Instytutu Pamięci Narodowej” oraz „Studia i Materiały Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego”.

W kolekcji J. Krętosza znajdują się głównie prace historyczne, w których udokumentowana jest historia Kościoła⁴⁰, dzieje ziem dawnej Rzeczypospolitej i jej mieszkańców⁴¹ oraz zebrane i ujawnione sprawy ludobójstwa⁴², a także naświetlone dramatyczne wydarzenia wojenne⁴³. W otrzymanym darze znajdują się również dzieła z zakresu historii sztuki i ochrony dzie-

---

nych miasto. Lwów: Drukarnia Polska, 1937; W. KACZOROWSKI: *Geograficzne oblicze Lwowa*. Lwów: Druk. Związk. Zakł. Graf, 1938.

³⁹ Pierwsza książka w tej serii ukazała się w 1997 r. W ciągu niespełna 20 lat wydano prawie 100 egzemplarzy prac w języku polskim i ukraińskim. W najbliższym czasie obchodzić będziemy jubileuszowe, setne wydanie kolejnego tytułu w tej serii.

⁴⁰ Między innymi: J. MAZUR, B. WOCH, P. MAKARA: *Ze Lwowa do Lubaczowa: W 60. rocznicę przeniesienia stolicy arcybiskupów lwowskich do Lubaczowa*. Lubaczów: Muzeum Kresów, 2008; M. LESZCZYŃSKI: *Archidiecezja lwowska obrządku łacińskiego w granicach Polski 1944–1992*. Lublin: Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, 2011.

⁴¹ Między innymi: G. CHRZYCIUK: *Polacy we Lwowie 1939–1944: życie codzienne*. Warszawa: Książka i Wiedza, 2000; S. JASTRZĘBSKI: *Dzieje Ludności polskiej na Kresach Południowo-Wschodnich i Ziemi Wołyńskiej w latach 1939–1946*. Katowice: Agencja Artystyczna PARA Zenon Dyrzka, 2009; *Dawne Kresy Południowo-Wschodnie w optyce historycznej i współczesnej*. [Red. W. LISTOWSKI]. Poznań: Towarzystwo Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich. Oddział–Witold Listowski, 2011.

⁴² Między innymi: *Każń profesorów lwowskich – lipiec 1941: studia oraz relacje i dokumenty*. Zebrane i oprac. przez Z. ALBERTA. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 1989; A. PERETIATKOWICZ: *Ludobójstwa i wygnanie na Kresach*. Katowice: Adam Peretiatkiewicz, 1999; S. JASTRZĘBSKI: *Martyrologia polskiej ludności na ziemi lwowskiej w latach 1939–1947, zbrodnie dokonane przez nacjonalistów ukraińskich*. Katowice: „JOTHAN” Hanna Łyczkowska, 2003; T. ISAKOWICZ-ZALESKI: *Przemilczane ludobójstwo na Kresach*. Kraków: Małe Wydawnictwo 2008.

⁴³ Między innymi: *Kresowa księga sprawiedliwych 1939–1945: o Ukraińcach ratujących Polaków poddanych eksterminacji przez OUN i UPA*. Oprac. R. NIEDZIELKO. Katowice: Instytut Pamięci Narodowej, 2007; M. DĘBOWSKA, L. POPEK: *Duchowieństwo diecezji łuckiej. Ofiary wojny i represji okupantów 1939–1945*. Lublin: Polihymnia, 2010; F. JASIŃSKI: *Kronika: losy Polaków parafii Kąty, powiatu krzemienieckiego, województwa wołyńskiego w latach 1939–1945*. Sandomierz: [s.n.], 1999.

dziectwa kulturowego⁴⁴ oraz prace historycznoliterackie⁴⁵, bibliologiczne⁴⁶ i obszerny zbiór literatury wspomnieniowej⁴⁷. To jednak nie wyczerpuje zasobu kolekcji dotyczącej Kresów południowo-wschodnich. Profesor, uczestnicząc w licznych konferencjach i sympozjach, wzbogacał swój księgozbiór o materiały pokonferencyjne, dokumentujące życie Kresowian w różnych obszarach Polski i świata⁴⁸.

Bogatym źródłem informacji o zagadnieniach kresowych są artykuły w księgach jubileuszowych, dedykowanych uczonym w rocznice urodzin, upamiętniających dorobek pracy naukowej jubilata albo wydawanych z okazji innych wydarzeń⁴⁹. Profesor Krętosz nie tylko gromadził takie księgi, lecz także zamieszczał w nich własne teksty (otrzymywał wówczas egzemplarze autorskie)⁵⁰.

⁴⁴ Między innymi: T. KUKIZ: *Madonny kresowe i inne obrazy sakralne z Kresów w diecezjach Polski (poza Śląskiem)*. Cz. 1. Wyd. 2. popr. Wrocław: „Tum” Wydawnictwo Wrocławskiej Księgarni Archidiecezjalnej, 2004; Z. SZCZEPANEK: *Zamki na Kresach w malarstwie i rysunku Zbigniewa Szczepanka*. Pelplin: Wydawnictwo „Bernardinum”, 2008; J. CZARNOWSKI: *Sanktuaria i kościoły Kresów*. Warszawa: PHW „Arystoteles” Marek Matusiak, 2009.

⁴⁵ Między innymi: Z. KURZOWA: *Polszczyzna Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich do 1939 roku*. Warszawa–Kraków: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1983; J. HABELA, Z. KURZOWA: *Lwowskie piosenki uliczne, kabaretowe i okolicznościowe do 1939 roku*. Kraków: Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 1989; *Serce wydarte z polskiej piersi: Lwów w poezji*. Zebrała i oprac. D.B. ŁOMACZEWSKA. Warszawa: Polska Fundacja Kościuszkowska, 1993.

⁴⁶ Między innymi: B. MARESZ: *Ze Lwowa do Katowic: przedwojenne księgozbiory lwowskie i kresowe w Bibliotece Śląskiej*. Katowice: Biblioteka Śląska, 2002.

⁴⁷ Między innymi: M. TYROWICZ: *Wspomnienia o życiu kulturalnym i obyczajowym Lwowa. 1918–1939*. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, 1991; W. KROBEL, J. RACIEŃSKI, E. RÓŻYCKI: *Lwów i Kresy w naszej pamięci*. Katowice: Muzeum Śląskie, 1993; T. PATER: *Listy o Kresach południowo-wschodnich*. Kraków: Wydawnictwo „AA”, 2006; M. BUCZEK, I. SEDELNIK: *Archidiecezja Lwowska obrządku łacińskiego. Opowieść ilustrowana. T. 1: Parafie, kościoły oraz kaplice (obwód lwowski)*. Wyd. 2. uzup. i poszerz. Lwów: Kuria Archidiecezji Lwowskiej Obrządku Łacińskiego, 2008; M. BACHOWSKA: *Kresy: historia, wspomnienia, literatura, sanktuaria, błogosławieni i święci*. Kraków: eSPe, 2010.

⁴⁸ *Nauka polska na obczyźnie: stan i perspektywy badawcze. Konferencja naukowa, 11–12 września 1998 r. w Zielonej Górze*. Red. W. HŁADKIEWICZ, M. SZCZERBIŃSKI. Gorzów Wielkopolski: Rada Porozumiewawcza Badań nad Polonią, 2000; *Kresowianie na świecie*. Pod red. M. KALCZYŃSKIEJ, K. ROSTOCKIEJ, A. WIERNIŃSKIEGO. Opole: Wydawnictwo Instytut Śląski, 2013.

⁴⁹ *Studia z dziejów Europy Wschodniej*. [Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Arturowi Kijasowi w 70. rocznicę urodzin]. Red. G. BŁASZCZYK, P. KRASZEWSKI. Poznań: Wydawnictwo Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, 2010.

⁵⁰ *Vobis episcopus vobiscum christianus. Księga jubileuszowa dedykowana Księdzu Arcybiskupowi Damianowi Zimoniowi w dwudziestolecie posługi biskupiej w archidiecezji katowickiej oraz w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*. Red. nauk. W. MYSZOR, A. MALINA. Katowice: Księgarnia św. Jacka, 2004; *Historia świadectwem czasów. Księdzu profesorowi Markowi Tomaszowi Zahajkiewiczowi*. Red. W. BIELAK, S. TYLUS. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2006; *Ad imaginem Tuam. Księga jubileuszowa dla uczczenia Arcybiskupa Mariana Gołbiewskiego...*, T. 1–2.

Ważne miejsce w prywatnym zbiorze J. Krętosza zajmują też czasopisma tematyczne kresowe, a wśród nich „Cracovia Leopoldis”, kwartalnik ukazujący się od 1995 roku, poświęcony polskiemu dziedzictwu historii, kultury Lwowa i Małopolski Wschodniej, a także ludziom związanym z tymi terenami w przeszłości i teraźniejszości. Inny periodyk, którego numery znajdują się w księgozbiore Krętosza, to „Lwów i Kresy”, kwartalnik emigracyjny wydawany w Londynie od 1961 roku przez Koło Lwowian; w latach 1961–1988 ukazywał się pod tytułem „Biuletyn. Wydaje Koło Lwowian w Londynie”. Periodyk poświęcony był głównie dziejom współczesnych polskich Kresów południowo-wschodnich oraz ich historii i kulturze. W piśmie dokumentowana była działalność Koła oraz zamieszczane informacje i doniesienia z kraju. Kwartalnikiem było też „Na Rubieży”; łamy tego periodyku historyczno-publicystycznego poświęcone były głównie historii i kulturze współczesnych polskich Kresów południowo-wschodnich. Kwartalnik „Na Rubieży” ukazywał się od 1992 roku we Wrocławiu, a wydawany był przez Stowarzyszenie Upamiętnienia Ofiar Zbrodni Ukraińskich Nacjonalistów. Z kolei pismo „Z Nurtem Stryja” redagowane było przez Towarzystwo Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich – Oddział Stryjan, wychodziło od 1997 roku jako czteromiesięcznik. Na treść czasopisma składały się wspomnienia, pamiętniki, historia dawna i współczesna oraz sylwetki zasłużonych stryjan, kronika wydarzeń. Kolejny periodyk pochodzący z kolekcji J. Krętosza to „Wołyń i Polesie”, kwartalnik wydawany od 1995 roku przez Koło Miejskie Towarzystwa Miłośników Wołynia i Polesia w Oświęcimiu; w 2015 czasopismo przestało się ukazywać. „Wołanie z Wołynia” było natomiast dwumiesięcznikiem społeczno-religijnym wydawanym od 1994 roku w wersji polskiej i ukraińskiej. Inicjatorem, redaktorem i wydawcą periodyku był Witold Józef Kowalów, który na prośbę J. Krętosza regularnie przysyłał (i robi to nadal) kolejne numery czasopisma do Biblioteki Teologicznej.

Wstępna analiza stanu i zawartości zgromadzonej literatury kresowej z biblioteki Józefa Krętosza pozwala na stwierdzenie, że ten wartościowy zbiór zasługuje na dogłębne badania teologiczne, historyczne i bibliologiczne. Cennym uzupełnieniem zasobu są publikacje wydawane w serii „Biblioteka »Wołania z Wołynia«”, a także materiały pokonferencyjne i posesyjne. W skład kolekcji weszły najważniejsze prace współczesnych historyków i teologów oraz archiwistów i bibliologów. Stanowi ona materiał badawczy dla pracowników naukowych i studentów Wydziału Teologicznego UŚ oraz całej społeczności akademickiej. Zbiór ten zwraca również uwagę ze względu na walory źródłoznawcze i dokumentacyjne oraz artystyczne i proweniencyjne, dlatego też może stać się cennym źródłem badawczym dla naukowców i studentów innych instytucji.

W przyszłości, po opracowaniu całego zbioru i wprowadzeniu go do zasobu bibliotecznego, być może uda się stworzyć, zgodnie z intencją darczyńcy, międzywydziałowy lokalny ośrodek, w którym byłyby zgromadzone i udostępnione kompletne zbiory leopolitanów.